

Религиозна сумња у младалачком добу

ЕПИСКОП ДАЛМАТИНСКИ СТЕФАН

СУМЊА ЈЕ ПРИРОДНИ ФЕНОМЕН У ЖИВОТУ МЛАДИХ

У младалачком добу (од 14. до 20. године) настаје нагло узрастање свих духовних и физичких снага. Међу новим духовним особинама овог доба, велика је тежња за критичким проверавањем свих раније некритички усвојених идеја, сазнања и мишљења. „Ово мора бити проверено“ (This must be scanned). Ове познате речи из „Хамлета“ могу бити прихваћене као општа појава у духовном животу адолесцената. Ово се односи и на њихов религиозни живот.

У детињству је највише случајева вера родитеља у исто време била и вера њихове деце. Ово показује и неке најновије анализе код нас. У младалачком добу настаје проверавање свих најбитнијих некритичких прихваћених идеја из доба детињства. Психолози наглашавају да је ово природно сумњање и проверавање најизразитије око 17-18. године узраста.

Овде се јавља и сумња у хришћанске догме, као и у начела хришћанског морала. Вишеструки су узроци ове појаве, коју психолози сматрају сасвим природним феноменом.

Добар број психолога мисли да је главни узрок религиозне сумње у овом добу природна тежња омладине да одбаци све обрасце знања, веровања и понашања која их потсећају на детињство. Тражећи своје ново биће, млади сада траже и нове идеје. Остајање на старим схватањима изгледа им као остајање у детињству. Ништа теже младима не пада него сматрање да су и даље деца.

Познати психолог и педагог Џејмс Бисет Прат мисли да до религиозне сумње у младалачком добу најчешће долази што Црква инсистира на некритичком прихватању догми, а интелект младих тежи проверавању сваке ствари. Неки опет мисле да је сумња у религиозном животу омладине последица конфликта старих и нових појмова о религиозно-моралним вредностима. Понекад ова сумња се јавља као последица неиспуњења жеља изражених у молитвама. Понекад опет

религиозна сумња у животу младих долази као последица утицаја практичких и теоријских атеиста.

ОСОБИНЕ РЕЛИГИОЗНЕ СУМЊЕ У МЛАДАЛАЧКОМ ДОБУ

Религиозна сумња спада међу болне и тешке доживљаје у животу младих, као и читав низ других сасвим нових доживљаја у души младог чоовека, који тражи и бори се за своје место у свету и животу. Стога је сасвим погрешно гледати на религиозну сумњу омладине као на неки преступ, или сигуран пут ка атеизму. Многи психолози мисле сасвим супротно. Базил Јиксли тврди да је религиозна сумња младих „сигуран пут у обраћање Богу”. Други мисле да је ова сумња израз читавог низа емоционалних, интелектуалних и моралних протеста који воде правој личној вери. Џемс Прат усваја мишљење Хевлока Елиса који каже: „Човек који није никада сумњао у преломном превазилажењу своје дечје вере . . . губи не само моралну, већ и интелектуалну дисциплину. Он је изгубио способност за критику, анализу и јасно мишљење («The Religious Consciousness»).

Еванђелско учење у односу на ово питање могло би се укратко изразити речима Христовим: „Благо онима који не видјеше и вјероваше”. (Јн XX, 29). Али то је у ствари последњи и највећи ступањ блаженства, а овде се говори о стицању вере оних који чине прве праве кораке у људски живот.

Религиозну сумњу Еванђеље приказује у више различитих примера. Сви ови би се углавном могли свести на две групе. У прву групу спадају они који сумњају из велике ревности и љубави да сазнају Истину, из чежње за Богом и Његовом истином и правдом. Ови желе да стекну своју личну веру мучним проверавањем и личним доживљавањем божанских истина. Натанаил је сумњао „да може из Назарета што добро бити”. (Јн I, 46). То је сумња чисте младалачке душе, која сумња из чежње да доживи истину. То потврђују речи Спаситељеви који је проникао у душу овог богочежњивог младића: „А Исус видјевши Натанаила гдје иде к њему рече за њега: ево правога Израиљца у коме нема лукавства” (Јн I, 47). И, заиста, сумња је брзо исчезла из душе Натанаилове личним контактом с Богочовеком, и доживљавањем Бога лицем у лице. „Одговори Натанаило и рече му: Рави, ти си Син Божји, ти си Цар Израиљев” (Јн I, 49).

Посебно је карактеристичан пример сумње апостола Томе. Тома је посумњао у васкрсење Христово пошто није био присутан приликом првог Спаситељевог јављања по васкрсењу. Томина вера била је раније проверена готовошћу на највећу жртву. „Онда Тома, који се звао Близанац, рече ученицима: хајдемо и ми да помремо с њим” (Јн XI, 16). То је доказ велике преданости Томине Господу Христу, која је била доживљавана личним контактом и заједницом с Њим. Крст и распеће су били непојмиви догађаји за Тому, и као да је и његова вера потамнела у оној тами на Гоготи. То показује и Томино бекство са осталим апостолима. Тома није могао замислити да ће тако завршити његов Учитељ. Због тога је он толико одлучан у тражењу доказа за своју веру у васкрслог Господа: „Докле рана не видимо на рукама Његовијем и не метнем руке своје у ребра његова, нећу

веровати" (Јн XX, 25). Ова оштра и разједајућа сумња је израз јаке тежње за правом вером, коју „тражи сваки природни и прозаични темперамент као услов своје преданости". То показује прв Томин сусрет са васкрслим Господом. Без проверавања Христових рана Тома узвикује: „Господ мој и Бог мој" (Јн XX, 28).

Сасвим су супротни примери сумње библијских фарисеја. То је сумња људи који се боре за разлоге свог неверовања. И фарисеји су били сведоци Христовог жвота и Његових чуда. Он их је често упућивао на своја дела: „Ако ли мени не верујете, делима мојим верујте". Али они нису опет веровали поред свих чињеница. Они су и даље тражили „знаке" за своју веру, и у исто време стално остајали у сумњи и неверовању. Ни чињеница васкрсења није могла да потресе срца ових људи, који свесно траже излаз из своје ситуације у превари и подмићивању (Мат XXVIII, 12,13). Тако су фарисеји постали родоначелници свих скептика, казуиста и релативиста до нашег времена, и свих људи који „траже знака" из зле воље.

Сумња омладине излази из младих чистих срца, која траже Бога и правду Његову. Ова сумња је слична сумњи Томе, Натанаила и Клеопе. Сви који настоје да помогну младима у стицању еванђелске вере морају ово увек имати у виду.

ПОСТУПАК СА МЛАДИМА КОЈИ СУМЊАЈУ

У првом реду је овде потребно разумевање младих људи и њихове религиозне сумње као пута ка правој личној вери. Потребно је избегавање сваке наметљивости хришћанских догми и супериорности у држању. С наше стране је најважније да покажемо младима да се хришћанска вера не стиче учењем хришћанских догми, већ доживљавањем божанских истина личним констактом с Богом. Наша је дужност да учинимо толико колико је потребно да млади науче да се знање о Богу не стиче на исти начин као знање о стварима овога света. Бог није ствар, већ Творац свих бића и свих ствари. Бог је највише лично Биће и долазимо до сазнања о Њему само личним доживљајем.

Откривење Божје је самооткривење Бога као личног бића људима. Сва знања и разумевања самог бића Божјег се стичу одговарањем људске душе на љубав Божју, а ово се највише манифестује у личном животу, који одговара законима Божје правде и истине. То је служење вољи Божјој или богослужење.

Друго све припада дејству Божје благодати и Духу Светоме који уводи људе у пуну истину (Јн XVI, 13).

Summary

Bishop Stephan of Dalmatia

DOUBT CONCERNING RELIGION AMONG TEENAGERS

Since the children inherit their religion from their parents, when they grow up to be teenagers, they naturally start verifying the inherited faith. They question the very sources of their belief uncritically accepted. In order to assert their „maturity” they reject everything that reminds them of their childhood.

Doubt may arise from conflicts between old and new notions of moral values. Sometimes doubt results from the unfulfilled desire expressed in prayer, and sometimes doubt comes from the direct influence of the atheists.

This youthful doubting should not be taken too tragically. It may lead to a mature personal faith. Even St. Thomas' doubt concerning Christ's resurrection is a proof of his strong yearning for the confirmation of his vacillating faith.

Doubt of pharisees has a dissolving character. They are constantly searching new arguments for their belief. The pharisees have been ring-leaders of all the sceptics and relativists up to our days.

Doubt of the teenagers flows out of young and pure hearts, which are yearning after God and His justice. This doubt is similar to that of St. Thomas'. All the teachers of religion should keep this in mind. They have to introduce them to a personal encounter with the personal God. To serve God means to serve God's will, it means to „liturgize” everywhere and throughout the whole life.